

Ladislav Ballek v Brně

Brno se 26. dubna stalo dějištěm významné události. Na Generálním konzulátu Slovenské republiky byla slavnostně prezentována kniha Igora Hochela „Příběh ako princíp. Ladislav Ballek“. Akci zorganizovalo Literárne informačné centrum v Bratislavě, které v loňském roce knihu vydalo, spolu s Ústavem slavistiky Filozofické fakulty Masarykovy univerzity. Prezentace se zúčastnil ministr kultury Slovenské republiky doc. Rudolf Chmel, mimořádný a zplnomocněný velvyslanec Slovenské republiky v ČR Ladislav Ballek, náměstek hejtmana Jihomoravského kraje RNDr. Igor Poledňák, vedoucí odboru zahraničních vztahů Magistrátu města Brna PhDr. Mojmír Jeřábek a další hosté, mezi nimi učitelé FF MU a studenti slovakistiky Ústavu slavistiky Filozofické fakulty.

Kromě zástupce ředitele centra, dr. Antona Baláže, který program moderoval, zde promluvil ředitel centra dr. Alexander Halvoník a prof. Ivo Pospíšil, vedoucí Ústavu slavistiky Filozofické fakulty Masarykovy univerzity, a další hosté: ministr Rudolf Chmel, někdejší československý velvyslanec v Maďarsku, který je v současné době také vedoucím Ústavu slavistiky a východoevropských studií na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze a je znám jako literární kritik a historik, mimo jiné v oblasti slovensko-maďarských vztahů, autor prezentované knihy Igor Hochel, prozaik a velvyslanec Ladislav Ballek. Prezentace, která potvrdila význam Brna jako důležitého centra české slovakistiky a česko-slovenských kontaktů, byla zakončena malým pohoštěním v zahradě Generálního konzulátu.

Ivo Pospíšil,
vedoucí Ústavu slavistiky FF

IIPS uspořádal konferenci o perspektivách boje proti terorismu

Na perspektivy západní civilizace v boji proti globálnímu terorismu se zaměřila konference Mezinárodního politologického ústavu MU (IIPS), která se konala 12. dubna v aule FSS. Setkání se zúčastnilo přes sto padesát hostů z řad zastupitelských úřadů, think-tanků, odborné i laické veřejnosti.

Celou akci zahájil rektor MU Petr Fiala spolu s děkanem FSS Ladislavem Rabušicem a ředitelem IIPS Břetislavem Dančákem. K hlavním mluvčím dopoledního bloku patřili zástupce velvyslance USA v Česku Michael Dodman a poslanec Evropského parlamentu Petr Duchoň. Oba se shodli na potřebě silné transatlantické spolupráce mezi USA a Evropou v rámci NATO. Model společné evropské bezpečnostní politiky totiž podle Dodmana a Duchoně, ale i dalších vystupujících dosud nefunguje dostatečně. „EU zůstává spíše papírovým tygrem než silným hráčem na poli boje s terorismem,“ poznamenal Oldřich Bureš z FF UP v Olomouci.

Odpolední program svou přednáškou zahájil analytik Centra východních studií při Varšavské univerzitě a bývalý ředitel polské zahraniční rozvědky Andrzej Ananicz, který ve svém referátu Diktát terorismu a svoboda západu rozpracoval koncept západní civilizace a jejich zájmů ve světě. Podle Ananicze nesplynuly teroristické akce, navzdory proklamacím jejich organizátorů, žádný ze svých cílů. Zejména současným stavem boje proti terorismu a českým příspěvkem do něj se zabýval náměstek ministra zahraničních věcí ČR Tomáš Pojar. Konferenci svým příspěvkem uzavřel prezident České euroatlantické rady a bývalý velvyslanec ČR v USA Alexandr Vondra.

-red-

Závěrečné práce budou přístupné v Informačním systému MU

Novela vysokoškolského zákona, platná od začátku letošního roku, stanovuje povinnost zveřejňovat závěrečné práce studentů (viz muni.cz duben 2006). Masarykova univerzita na to pamatovala v novém studijním řádu, který vstoupí v platnost 1. září a podle kterého musí být všechny závěrečné práce zpřístupněny v Informačním systému MU. Vývojový tým IS MU proto připravuje aplikaci, díky níž si práce budou moci prohlédnout nejen studenti a zaměstnanci univerzity, ale i široká veřejnost.

Novela zákona mimo jiné uvádí, že odevzdáním práce autor souhlasí s jejím zveřejněním. Odpadá tak nutnost získávat od studentů souhlas a již nebude možné omezit přístup pouze na uživatele Informačního systému. „Bakalářské, diplomové, disertační a rigorózní práce jsou prostřednictvím ISU odevzdávány již řadu let, ne každý ale povolil jejich zveřejnění mimo univerzitu,“ dodala Jitka Brandejsová z Vývojového týmu IS MU.

Systém hlídá, aby studenti práci vložili včetně klíčových slov a anotace. Posudky vedoucího práce a oponentury jsou přidány později. Práce jsou automaticky k dispozici ve formátech Word nebo PDF. Od září je navíc bude možné vyhledávat podle příjmení nebo rodného příjmení autora, roku absolvování,

typu práce a fakulty nebo oboru studia. „V Archivu závěrečných prací budou všechny práce předložené k obhajobě v roce 2006 a práce z předchozích let, u kterých autor jejich zveřejnění povolil,“ dodala Brandejsová. Aplikace bude zároveň fungovat jako databáze absolventů a bude obsahovat záznamy o oboru, datu a výsledku ukončení studia. Následně by mělo přibýt fulltextové vyhledávání v obsahu prací.

Existuje i možnost, že poté, co bude tento systém zaveden, nebudou již vyžadovány tištěné verze bakalářských a diplomových prací. Jak uvedl Jiří Nantl, vedoucí studijního odboru RMU: „Zákon vyžaduje odevzdání tištěné verze jen u disertačních a rigorózních prací, je tedy teoreticky možné, že se nějaká fakulta rozhodne, že

bude ostatní práce vyžadovat jen elektronicky.“

Na Ekonomicko-správní fakultě přistoupili k publikování závěrečných prací na internetu již na podzim loňského roku (viz muni.cz 10/2005). Se zveřejněním své práce na adrese www.econ.muni.cz/svi/zaverecne_prace/ souhlasilo přibližně 85 procent studentů, zbytek prací je k dispozici jen přes terminál ve studovně. Veřejně přístupné práce jsou opatřeny digitálním podpisem a není je možné tisknout, ani z nich kopírovat. „Archiv splňuje všechna naše původní očekávání: transparentnost, přípravu studentů na konkurenční boj a otevřenost ESF světu,“ zhodnotil zkušenosti s archivem Jaroslav Nekuda, vedoucí Střediska vědeckých informací ESF.

Petr Hrnčíř

Univerzita se podílí na projektu Mendelova výzkumného centra

Jak bylo zmíněno v úvodníku tohoto čísla muni.cz, intenzivní spolupráce mezi brněnskými vědeckými týmy je významným faktorem přispívajícím k růstu našeho výzkumného potenciálu. Je proto nesporně důležité, abychom této okolnosti dokázali využít také v dalším období, ve kterém budeme mít možnost čerpat prostředky na vědu ze strukturálních fondů EU (SF). Brno patří v rámci České republiky k regionům s takzvanou povolenou podporou, takže může tyto regiony nepatří. To nám dává šanci získat ze SF významné finanční prostředky, které musíme rozumně využít.

V těchto souvislostech Biofyzikální ústav AV ČR (BFÚ) navrhl projekt vytvoření velkého regionálního centra základního výzkumu v oblasti věd o živé přírodě, Mendelova výzkumného centra (Mendel Research Center, MRC), ke kterému se postupně přidaly další instituce regionu: Ústav analytické chemie a Ústav přístrojové techniky AV ČR, Masarykova univerzita zastoupená třemi fakultami a Mendelova zemědělská a lesnická univerzita. Hlavním cílem projektu je vybudovat rozsáhlé moderní centrum excelentní vědy, postgraduálního vzdělávání, výzkumu a inovací, které bude integrovat vysoce výkonné biotechnologie v brněnském regionu a podstatně zvýší jeho inovační potenciál.

J. G. Mendel je považován za zakladatele genetiky nebo také za prvního genetika a je to jeden z nejslavnějších mužů historie. V minulém století bylo učiněno několik pokusů o založení Mendelova genetického ústavu (před válkou, během ní i po válce). Všechny tyto pokusy ztroskotaly. Ten poslední byl navíc doprovázen perzekucí obhájců genetiky (v roce 1948 byla genetik prohlášena za reakční vědu) v době, kdy světová vědecká obec již Mendela dávno uznávala. Ve světě existuje několik ústavů s Mendelovým jménem, například ve Vídni, v Římě či na Filipínách. V ČR žádný větší výzkumný ústav pojmenovaný podle Mendela doposud neexistuje.

Předmětem výzkumu v Mendelově výzkumném centru budou moderní biologické směry, tj. především molekulární biologie, genomika a proteomika v širokém pojetí, s důrazem na biomedicínu, zahrnující další obory, jako je bioanalytika, biofyzika, přístrojová technika a vývoj biotechnologií s přesahem do problematiky vlivu životního prostředí na biologické subjekty. Nedílným spojovacím článkem jednotlivých směrů bude bioinformatica s důrazem na moderní technologie a inovace, které budou prostředkem, ale i jedním z potenciálních výstupů výzkumu.

Chceme, aby výzkum v MRC byl opravdu špičkový ve světovém měřítku a jsme přesvědčeni, že na to máme a že víme, jak toho dosáhnout. Především je potřeba umět výkon výzkumné činnosti ohodnotit. Hodnocení vědy je často předmětem diskusí a samotný pojem „špičkovost“ výzkumu je zpochybňován. Proto bych rád upřesnil, že máme na mysli mezinárodně uznávaný výzkum, takový, který je provázen publikováním v recenzovaných časopisech s vysokou citovaností (časopisy s velkým impakt faktorem). Jsme hluboce přesvědčeni, že uplatňování tohoto kritéria nejenom zajistí věhlas Mendelova centra, ale i jeho přínos pro růst ekonomiky a zaměstnanosti v regionu.

Projekt vychází z růstového potenciálu brněnského regionu, který je dán existencí přibližně šedesáti výzkumných týmů v oblasti věd o živé přírodě se svým zázemím, přičemž přibližně čtyřicet týmů pracuje ve zmíněných ústavech AV, na MU a v MZLU. Řada z těchto skupin produkuje velmi kvalitní výsledky a mezi vedoucími laboratorů jsou mezinárodně uznávaní vědci s četnými kontakty v zahraničí. Tohoto potenciálu chceme využít jako odrazového můstku k dosažení špičkové úrovně. Chceme vybudovat nové moderní prostory, vybavit je kvalitní přístrojovou technikou a zajistit centrální správu ná-

ročných přístrojových celků. Důležitým úkolem bude motivace a vytvoření adekvátních podmínek, včetně platových, pro schopné mladé vědce ze zahraničí, kteří by vedli nové skupiny. Těmto pracovníkům bude nezbytné zajistit podmínky srovnatelné se zahraničními. Budeme proto hledat cesty, jak toho dosáhnout.

Centrum bude produkovat nové špičkové poznatky a technologie využitelné zejména v humánní medicíně, ale i mnoha dalších oblastech lidské činnosti (průmysl, zemědělství, ochrana životního prostředí). Bude to silný stimul pro rozvoj regionu po všech stránkách. MRC bude motorem pro vývoj biotechnologií, rozvoj vzdělanosti a rozvoj mezinárodních kontaktů. Zvýší se také zaměstnanost a přitažlivost regionu. V menší míře se bude tento příznivý vliv projevovat v celé ČR. Centrum přispěje k naplnění Lisabonské dohody v rámci EU.

Projekt MRC je součástí projektu CETI (Central European Technology Institute), který byl podán jako tzv. velký projekt Operačního programu Výzkum a vývoj pro inovace (VaVpI). O osudu těchto projektů bude v tomto roce rozhodovat MŠMT, vláda ČR a Evropská komise.

Stanislav Kozubek,
ředitel BFÚ AV ČR

Na MU proběhl kurz o inovativním podnikání

Všem pracovníkům a studentům MU, kteří měli zájem získat cenné praktické poznatky v oblasti možného využití výsledků výzkumu a vývoje, byl určen dvacetihodinový kurz Uplatnění inovací v podnikatelské praxi. Na přelomu března a dubna jej pořádalo Centrum pro transfer technologií MU ve spolupráci s Jihomoravským inovačním centrem.

Náplní kurzu, kterého se účastnilo přibližně dvacet zájemců, bylo představit a vyzkoušet si možnosti nakládání s dosaženými výsledky a nápady formou inovativního podnikání a naučit účastníky vypracovat kvalitní podnikatelský plán. Zájemci se mohli dovědět, jak založit novou firmu a jak se přitom vyvarovat nejčastějších chyb, jaké jsou možnosti finanční podpory a co je to duševní vlastnictví a jakým způsobem se dá chránit. Podle hodnocení účastníků tento kurz většinou přitomných umožnil dozvědět se něco nového nebo si uvědomit nové souvislosti či rozvinout své nápady pro podnikání. Účastníci kurzu ocenili hlavně přístup přednášejících, možnost bohaté diskuse a ukázky z praxe. Centrum pro transfer technologií plánuje tento kurz zájemcům znovu nabídnout.

Eva Janoušková,
Centrum pro transfer technologií

Dny Kurta Gódelova připomněly významného brněnského rodáka

Zřejmě žádný brněnský rodák neovlivnil – a v budoucnu neovlivní – světovou kulturu víc než matematik, logik, fyzik a filozof Kurt Gódel. I když se přímé působení jeho ezoterických myšlenek omezuje na úzký okruh lidí, přetrvává a kumuluje se v čase. Bude připomínán, dokud budou na zemi bytosti se zájmem o exaktní myšlení.

Rodné město si začalo uvědomovat Gódelův význam teprve v posledních desetiletích. Již u příležitosti jeho devadesátých narozenin zde proběhla konference, jejíž sborník významně přispěl k novému pohledu na gódelovská témata. Sté výročí narození si Brno připomnělo uspořádáním Dnů Kurta Gódelova. Probíhaly od 24. do 28. dubna a k jejich organizaci se spojily Masarykova univerzita a Vysoké učení technické v Brně, zejména Přírodovědecká fakulta MU a Fakulta informačních technologií a Fakulta strojního inženýrství VUT. V prvních dvou dnech proběhlo mezinárodní sympozium, jehož účastníci vyslechli přednášky šesti zahraničních a pěti domácích odborníků.

K vrcholům patřila životopisná přednáška editora Gódelových spisů Johna Dawsona z Pennsylvánské univerzity v Yorku. Aulu rektorátu VUT na Antonínské ulici pak zcela zaplnila přednáška Rogera Penrose z Oxfor-

du na téma Gódel, relativita a lidská mysl. Naši univerzitu reprezentovali Pavel Materna zhodnocením Gódelových názorů na povahu matematiky, Miloš Dokulil přednáškou o Gódelově nadčasovém filozofickém významu a Pavel Klepáč přehledem Gódelových prací z oblasti obecné teorie relativity se zvláštním zřetelům k časovým smyčkám. Sympozium ukázalo, jak gódelovské impulzy v rukou jeho pokračovatelů vzájemně srůstají: zjištění přesahu matematické pravdy nad formální dokazatelností vede k otázkám o povaze lidské mysli a o jejích možnostech a mezích ve srovnání s počítači, na Gódelovy kosmologické práce navazují otázky po nejhlubší podstatě času.

Po setkání s účastníky vídeňské gódelovské konference Horizons of Truth pokračovaly Dny Kurta Gódelova sedmým slovensko-českým sympoziem analytických filozofů. I jeho přednášky, doprovázené bohatými diskusemi v plénu i v kuloárech, se vracely ke gódelovským paradoxům. Velkým obohacením sympozia byla promluva paní Dory Müllerové o Gódelově rodinném prostředí a následně koncertní vystoupení Marcela Kapaly (varhany) a Jana Škrdlíka (violoncello) s dílem Johanna Sebastiana Bacha. Závěr Dnů se přesunul na Fakultu in-

formačních technologií, kde byla Gódelovým jménem pojmenována a pamětní deskou označena přednášková síň. Trvalou připomínkou Dnů Kurta Gódelova v Brně se stane sborník přednášek, který vydá Filozofický ústav AV ČR v Praze.

Jan Novotný,
profesor na katedře obecné fyziky PŘF MU

Jedním z nejvýznamnějších hostů sympozia na počest Kurta Gódelova byl George Penrose z Matematického institutu Oxfordské univerzity. Foto: Ondřej Ženka.

